

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія управління

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузьзнань _____ **05 Соціальні та поведінкові науки** _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ **054 Соціологія** _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ **Соціологія управління** _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ **професійна підготовка (обов'язкова)** _____
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ **денна** _____
(денна/заочна)

Харків – 2023 рік

Змістовий модуль № 1 Соціологія управління як самостійна галузь наукового знання

Модуль передбачає засвоєння студентами специфіки дисципліни «Соціологія управління», вивчення питання, що стосуються управління як соціального феномену. Увага акцентується на історичному розвитку теорій управління, сутності, змісту та принципах соціального управління; механізмах, методах та принципах соціального управління. Також значна увага приділяється розгляду управлінського циклу та його структури.

Тема 1. Соціологія управління як наука та навчальна дисципліна

1. Соціальна природа управління.
2. Зміст та специфіка соціального управління.
3. Підходи до визначення предмету соціології управління Є. М. Бабосова, Ж. Т. Тоценка, В. В. Щербини, М. В. Удальцової, Т. П. Галкіної, А. І. Кравченка та інших дослідників.
4. Основні задачі та функції соціології управління.
5. Структура соціології управління
6. Співвідношення соціального менеджменту і соціології управління. Інтегративний характер соціології управління по відношенню до інших галузевих соціологій.
7. Актуальні проблеми сучасної соціології управління.

Література: 1, 4, 5, 8, 19, 23

Тема 2. Історична еволюція і сучасний стан соціології управління

1. Основи теорії управління в ученнях Античності та Середньовіччя
2. Розробка уявлень про управління суспільством в добу Відродження та Просвітництва (Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Т. Гоббса, Ш. Монтескьє)
3. Концепція управління суспільними процесами К. Маркса
4. Вчення про бюрократію М. Вебера
5. Становлення наукових підходів до процесу управління (У. Тейлор, Г. Форд, Г. Емерсон, А. Файоль, А. Гастев)
6. «Хоторнський експеримент» (Е. Мейо, М. Фоллет, Ф. Херцберг, Л. Уорнер)
7. Соціально-психологічні, біхевіористичні концепції соціального управління
8. Системний підхід до управлінських процесів (П. Блау, Р. Мертон, Т. Парсонс, Г. Саймон)
9. Загальна теорія систем та кібернетична теорія управління

Література: 3, 4, 5, 8, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 24

Тема 3. Сутність, зміст та принципи соціального управління

1. Наукове визначення соціального управління

2. Функції соціального управління.
  3. Принципи соціального управління
  4. Об'єкти соціального управління
  5. Типологія суб'єктів соціального управління
- Література: 1, 5, 8, 11, 21

Тема 4. Соціальні інститути управління

1. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів.
  2. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави.
  3. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління.
  4. Сфера діяльності інститутів менеджменту.
  5. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління в умовах кризи та війни
- Література: 2, 5, 9-12, 16-18, 22-23

Тема 5. Методи, механізми та технології соціального управління

1. Методи соціального управління
  2. Аналіз механізмів соціального управління
  3. Технології соціального управління
  4. Особливості соціального управління в умовах російсько-української війни
- Література: 1, 2, 6, 8, 11, 17, 19

Тема 6. Управлінський цикл, його структура

1. Сутність управлінського рішення.
  2. Індивідуальне та колегіальне управлінське рішення.
  3. Фактори, які впливають на процес прийняття рішення (інформаційні, мотиваційні, характерологічні, технологічні).
  4. Принципи прийняття ефективних рішень.
  5. Здійснення соціального контролю й оцінка ефективності управління
- Література: 1, 8, 24

Змістовий модуль № 2 Людина як суб'єкт та об'єкт управління

Другий модуль передбачає вивчення студентами питань, пов'язаних із роллю особистості в якості суб'єкта управлінської діяльності. Розглядаються питання інформаційного забезпечення управлінської діяльності, специфіки управління людськими ресурсами, управлінські конфлікти, методи та засоби їх вирішення. Особливу увагу приділено управлінській культурі та роботі з персоналом.

Тема 7. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності

1. Роль інформації в управлінні соціальними процесами.
2. Поняття «соціальна інформація», «управлінська інформація»,

«соціально-управлінська інформація».

3. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності.
  4. Функції соціально-управлінської інформації.
  5. Класифікація соціально-управлінської інформації.
  6. Вимоги до якості соціальної управлінської інформації
- Література: 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20

Тема 8. Управління людськими ресурсами

1. Сутність та зміст управління людськими ресурсами
  2. Суб'єкт управління людськими ресурсами
  3. Стилі управління: основні підходи
  4. Шляхи вдосконалення управління людськими ресурсами
- Література: 1, 4, 8, 11, 12, 17, 20, 23

Тема 9. Управління організаційними конфліктами.

1. Проведення ділової гри «Конфлікт в трудовій організації».
  2. Види конфліктів, виникнення яких можливе в трудовій організації.
  3. Аналіз ролі конфліктогенів в управлінні організацією.
  4. Подолання чи припинення конфлікту – вибір керівника.
- Література: 7, 8, 10, 17, 20

Тема 10. Методологія управління персоналом організації.

1. Поняття та сутність концепції управління персоналом.
  2. Фактори, що впливають на персонал у процесі функціонування організації.
  3. Принципи, цілі та функції системи управління персоналом.
  4. Соціологічні проблеми формування оптимального стилю управлінської діяльності.
  5. Методи управління персоналом.
  6. Влада, авторитет та лідерство. Роль лідерства в управлінській діяльності.
- Література: 2, 6, 8, 13, 16, 17, 24

Тема 11. Управлінська культура

1. Роль культурного чинника у вирішенні сучасних проблем управління суспільством.
2. Загально-поняттєвий підхід до аналізу управлінської культури, механізм її формування.
3. Типи управлінської культури (адміністративно-командна; інформаційно-аналітична; соціально орієнтована).
4. Внутрішньо-організаційний підхід до аналізу управлінської культури.
5. Типологія управлінської культури Г. Хофштеда, Т. Е. Дейла, Р. Акоффа.
6. Особистісний підхід до аналізу управлінської культури.

7. Основні норми культури управління.
Література: 2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23

Тема 12. Наукове супроводження управління

1. Системний підхід до управління
  2. Соціологічні методи аналізу управління
  3. Аналітичне забезпеченні управлінської діяльності
  4. Прикладні методи соціального управління
- Література: 2-8, 11-13, 15, 17-19, 21-23, 24

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базовалітература

1	Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с.
2	Бурега В. В. Соціологія державного управління : монографія / В. В. Бурега. — Донецьк : ООО «Східний видавничий дім», 2012. — 167 с. https://www.twirpx.com/file/1866611/
3	Публічне управління: навч. посібник / А. В. Стасишин, Г.В. Капленко, Г. О. Комарницька та ін. [за заг. ред. А. В. Стасишина]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 460 с.
4	Управління соціальним та гуманітарним розвитком [Електронний ресурс] : курс лекцій. / Уклад: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. - Х. : НУЦЗУ, 2018. - 189 с. - Режим доступу : https://zenodo.org/record/1246632/files/konspekt.pdf
5	Управління персоналом: Навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти економічних та управлінських спеціальностей). - 2-ге видання, перероблене та доповнене. - Вінниця, ТОВ «Твори», 2019. - 284 с. ISBN 978-966-949-222-7
6	Слющинський Б. В. Соціологія управління : навчально-методичний посібник. - Маріуполь : Видавничий центр МДУ, 2018. - 144 с
7	A Sociology of Management in Management Education / Chris Steyaert, Timon Beyes, Martin Parker (eds.), The Routledge Companion to Reinventing Management Education, London: Routledge, 2019, pp. 91-104 // https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2429259
8	Плахова О. М. Соціологія управління: Навч.-метод. посібник для студентів соціологічного факультету /О. М. Плахова. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. - 128 с.

Допоміжна література

9	Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть/ Ж.Бодріяр.—Львів:Кальварія, 2004.—376с.
---	--

10	Хряпченкова І. М. Людина в штучному середовищі: стратегія соціальної життєдіяльності. — К.: Світ, 2004. — 140 с.
11	Сікорська А. Інструменти і методи отримання даних в конкурентній розвідці [Електронний ресурс]: стаття / Анна Сікорська. — Режим доступу http://sdo.elitarium.ru
12	Блинов А. О. Социологический аспект принятия управленческих решений [Текст] / А. О. Блинов // Вісник Хмельницького нац. університету. Серія: Економічні науки. — 2005. — № 5., Т. 2. — С. 7 — 10. 11. 12
13	Буко С. Корпоративна соціальна відповідальність як принцип ціннісно зорієнтованого менеджменту [Текст] / С. Буко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2006. — № 2. — С. 149 — 158.
14	Гавриленко І. М. Соціальні передумови формування американської та японської моделей управління [Текст] / І. М. Гавриленко // Вісн. Акад. правових і соціальних відносин Федерації профспілок Укр. — 2007. — № 1. — С. 7 — 11.
15	Дмитренко Г., Ріктор Т. Стратегія формування управлінської еліти в сучасних умовах [Текст] / Г. Дмитренко, Т. Ріктор // Персонал. — 2007. — № 6. — С. 21 — 29.
16	Лисица Н. М., Хижняк Л. М. Организационная динамика в нестабильном социуме. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/chten_01/lisica.doc .
17	Заветний С. О. Соціальне управління як система [Текст] / С. О. Заветний // Наукові записки Харківського військового університету. — Харків, 1999. — Вип. 4. — С. 43 — 46.
18	Скобкін С. С. Маркетинг продажів в бізнесі: підручник / С. С. Скобкін. — К.: МАУП, 2001. — 99 с.
19	Соціологія: Навч. посіб. / Заред. С. О. Макеєва. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. — 566 с.
20	Кіслов В. В. Інформаційна культура державного управління в умовах глобалізації [Текст] / В. В. Кіслов // Український соціум. — 2008. — № 3. — С. 132 — 141.
21	Філімонова О. Ф. Життєвий простір людини. / О. Ф. Філімонова. — Запоріжжя: Просвіт, 1998. — 117 с.
22	Кредісов А. І. Історія вчень менеджменту: Підручник для вищих навч. Зкладів [Текст] / А. І. Кредісов. — К.: Знання України, 2001. — 300 с.
23	Чорна В. О. Методологічні аспекти дослідження процесів трудової міграції / Л. В. Калашнікова, В. О. Чорна // Proceedings of the International Academic Congress «European Research Area: Status, Problems and Prospects» (Latvijas Republika, Riga, 1-2 September 2016). «Latvijas Studentu arvieniba», 2016. — Р. 68-90.
24	Кремень В. Г. Філософія управління: Підручник для студентів [Текст] / В. Г. Кремень. — К., 2007. — 359 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <https://razumkov.org.ua/> – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім.Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
2. <https://socis.kiev.ua/ua/category/rezults-ua/> – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
3. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
4. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України).
5. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).